

Det sociala arbetets demokratiska uppdrag

Efter Tidöavtalet startade en debatt om vad som ska läras ut på socionomprogrammet. I debatten saknas ett perspektiv på det sociala arbetets demokratiska roll. När samhället förändras behöver även det sociala arbetet förändras. Att i detta läge enbart arbeta reaktivt och på individnivå skapar såväl etiska problem som trovärdighetsproblem. Att arbeta proaktivt för att bryta den sociala exkluderingen borde idag var ett av de viktigaste målen för det sociala arbetet i socialtjänstens regi.

Socialarbetare tillhör en för samhället viktig profession på liknande sätt som poliser, lärare och vårdpersonal. Utifrån detta demokratiska uppdrag borde man kunna förmoda att den politiska styrningen ska utgå från en tillit till socialarbetarnas kunskaper och omdöme. Där socialarbetarna i sin tur kan överföra tillit till samhället, till olika klienters/brukares behov och önskemål.

Utvecklingen inom socialtjänsten har under de senaste decennierna försvagat det professionella omdömet genom en allt tydligare organisatorisk inriktning mot New Public Management och en teknologisering av metoder på individnivå som går under benämningen evidensbaserad praktik.

Det offentliga sociala arbetet domineras idag av en väsentlig styrning och granskning. Mötet mellan klient/brukare och socialarbetare domineras av en standardisering där rutiner, riktlinjer och manualbaserade tekniker utgör den relationella grunden mellan "staten och medborgarna". I allt större utsträckning filtreras det demokratiska mötet bort via manualbaserade utfrågningar. När organisationen ställer dessa krav på socialarbetarna riskerar klienternas/brukarnas behov bli underordnade organisationens interna administrativa och

kulturella behov. Det offentliga sociala arbetet uppfyller knappast idag socialtjänstlagens portalparagraf som säger att man ska arbeta för människors ekonomiska och sociala trygghet, aktiva deltagande i samhället samt för jämlika levnadsvillkor. Vilka vägar kan det då finnas för att återigen skapa en tillitsfull relation mellan socialtjänsten och dels brukare/klienter dels samhället i stort?

Förutom socialtjänstens basala myndighetsansvar behöver socionomstudenter och praktiskt verksamma socionomer erbjudas kunskaper om hur man förändrar strukturella orättvisor.

Ett förebyggande och socialt förändrande samhällsarbete utgår från en analys över vilka grannskapseffekter som finns i marginaliserade områden för att sedan tillsammans med medborgarna och organisationer i det civila samhället tillföra resurser för att skapa ett socialt kapital som kan leda till en kollektiv förmåga. Detta kan i sin tur att motverka fattigdom, kriminalitet och arbetslöshet samt förstärka och förbättra ungas skolgång.

På så sätt kan ett samtida och demokratiskt grundat socialt arbete motverka social exkludering och verka inkluderande.

Thomas Öhlund, fil. dr., universitetslektor, Stockholms universitet